

Grenland Friteater

REISEN TIL VENEZIA

av Bjørg Vik

2016

Å VENTA PÅ NOKO...

Når eg fortel folk at i *Reisen til Venezia* dreg eit eldre ektepar på tur i si eigi stova, so seier dei: Nei, so tøft, det var utruleg oppfinnsomt. Ungdommane seier på sitt vis: So kult, dødsbra. Dei tenkjer kanskje på det som eit nytt realityspel, som det på sett og vis er, men berre for deltakarane sjølv.

Eit ekte ektepar har inspirert Bjørg Vik til å skriva *Reisen til Venezia*, Oddlaug og Sverre Winther-Pedersen. Stykket er ikkje ein dokumentar over deira liv, det er eit diktverk i dramatisk form, inspirert av hendingar frå det verkelege livet. Eg og er inspirert av dei to. Tenk å ha so stor fantasi, vilje og gjennomføringskraft som dei. Tenkja det, villa det og gjera det! Med slik ein innstilling kan ein gå sin eigen (mogelege) alderdom trøstig i møte.

Grenland Friteater markerar 40 års virke no i 2016. Før teateret vart starta spelte fleire av oss i Porsgrunn Amatørteater, og til dei skreiv Bjørg Vik *Hurra, det ble en pike!* For nokre år sidan las eg om att *Reisen til Venezia* og fekk tanken om å setja det opp. Av ulike grunnar vart det ikkje noko av. Under *Festaften for Bjørg Vik* hausten 2015 presenterte me ein halv times utdrag. So fekk det bli med det.

Alle ting kan ikkje verta noko av. Dengong ei. Gjensvaret frå publikum ga oss det puffet me trengte til å setja opp ein fullversjon.

Eg kan høyra nokon spørja: Skal Grenland Friteater setja opp teater på tradisjonelt vis no? Skal dei ikkje vandra frå plass til plass ein gong? Skal publikum sitja heilt i ro inne på dei same stolane heile tida? Ja, no skal dei det!

Reisen til Venezia er ikkje skreve til Grenland Friteater. Men Bjørg Vik sin reaksjon då me sa me ville setja det opp var: Dette har jeg ventet på i femogtyve år! Eg håpar ho ikkje har venta forgjeves. Teksten hennar er varm, treffsikker, klok og tørrvitig. Som skapt nett til det skuespelerlaget de, publikum, no skal møta. Saman med scenograf, kostymor, komponist og teknikarar har me freista å ta vare på heilheiten og detaljane, og har me ikkje fått det til, so kan de skulda på meg.

Til slutt: God tur!

*Beste helsing
Geddy Aniksdal
Regissør*

Alle forestillingsbilder: Dag Jenssen

PARET I FURUSTADVN. 14

I nabohuset til barndomshjemmet mitt, i Furustadvegen 14, befant det seg noe jeg aldri hadde sett før. En liten kasse på fire bein, mørkt treverk rammet inn en skjerm. Og på den lille skjermen, med de avrunda hjørnene, så jeg på fjernsyn for første gang. Pernille og Mr. Nelson. Hver søndag ettermiddag løp jeg over til det gamle ekteparet som hadde den forunderlige innretningen sentralt plassert i stua. En stue som ellers var dominert av et flygel, bøker, blomster, malerier. Nå, over femti år seinere, er jeg plutselig tilbake i huset til Oddlaug og Sverre Winther-Pedersen.

Helge Rennesund

Men nå er det Helge som bor der, Helge Rennesund, han som ble sendt opp til Winther-Pedersens av sin mor fordi Oddlaug hadde spurt om Helge eller søsteren Else (som begge tok pianotimer hos Oddlaug) kunne være behjelpelig med å gå noen ærend i ny og ne. Det var Helge, 12 år, som fikk jobben. Det ble et oppdrag og et vennskap som varte i nærmere førti år. Jeg spør Helge om han kan fortelle litt

om paret, han er ikke vanskelig å be: - To ganger i uka banket unge Rennesund på døra, bukket dypt og spurte om det var noe han skulle handle. Etter hvert ble det hagearbeid, praktiske gjøremål i huset, transport og samvær. Det var to intelligente, menneskekjære og inkluderende mennesker. Jeg hadde enormt utbytte og glede av samværet med dem. De hadde usedvanlig god sans for humor, det var veldig mye latter. Jeg ble vel nærmest adoptert. Og da jeg var seksten fikk jeg beskjed om at siden de ikke hadde barn skulle jeg arve alt etter dem, helt uten forpliktelser. Det var som et sleggeslag, jeg vet ikke om jeg hadde vett til å si takk en gang. Fortalte det ikke til noen, ikke hjemme engang.

- Og så var det middagene. De fant sted hver lørdag kl 14.00. Noen dager i forveien kunne Oddlaug si at nå skal vi til Berlin. Og så ble jeg sendt ut for å skaffe ingredienser til et tysk måltid, som hun laget meget kreativt etter diverse oppskrifter. Tysk vin måtte skaffes til veie. Og på lørdagen måtte alle stille i antrekk som passet reisemålet. Oddlaug spilte et stykke av en tysk komponist,

leste kanskje noe av en tysk forfatter og så kosa vi oss med god mat og drikke. Sausene var et kapittel for seg, de var så tykke at de måtte spas ut av sauseøsa. Sverre fortalte artige historier fra apotekerverdenen, han hadde hukommelse som en tjuetåring. På bordet var det alltid øl, vin og genever. Jeg er jo bare evig takknemlig for at jeg hadde vett nok til å være med på det. Hvis jeg var på hyttetur med gutta så stakk jeg gjerne hjem lørdag formiddag for ikke gå glipp av en middag i Furustadvegen 14 og så kjørte jeg ut igjen til gutta i kveldinga.

- De sa aldri et ondt ord til hverandre. Å se folk i voksen alder så lenge gift, sette så stor pris på hverandre, måten de ga hverandre kjærtegn og oppmerksomhet,

samholdet og tonen deres, det var sterk kost for en ung mann fra Moldhaugen. De hadde alltid så mye å snakke om. "Vi har aldri kranglet vi" pleide Oddlaug å si. Hun var en dame med et åpent sinn, tolerant, som aksepterte menneskene som de var. Pianospillingen var nok det viktigste for henne, men hun skrev og fikk utgitt flere bøker. Og så malte hun. Hun fortalte, litt stolt, at da Henrik Sørensen fikk se maleriene hennes så sa han: "Slutt med spillinga, flytt til Oslo. Jeg skal lære deg å male." Mange mente at hun kunne blitt en topp pianist, men hun måtte velge mellom karrieren og familien.

Hun valgte Sverre, den høflige og muntre apotekeren som elsket henne – samt ballett og nudisme.

Oddlaug og Sverre Winther-Pedersen

*Oddlaug og Sverre
Winther-Pedersen*

fire konserter eller balletter i løpet av sesongen. Da var det på med finstasen, og den ikke helt unge Rennesund var sjåfør i fars bil (som var noe mer presentabel enn min). Tilbake til Furustadveien 14 vanket det snitter og det var alltid, alltid en Veuve Clicquot i kjøleren.

Og så gikk samtalen om det vi hadde sett og opplevd oppe i Skien. Oddlaug og Sverre var to meget oppegående kunst og kulturinteresserte mennesker. Det var som å komme til en ny verden for meg å være med dem.

Han likte å sprade naken rundt i huset og et av yndlingsreisemålene var de tyske FKK (Freie Körper Kultur). De to reiste en hel del i Europa. Hver tirsdag og fredag i mange år kjørte jeg ham til Kjølneshallen, der han skulle dusje, svømme og løse verdensproblemer med mannfolka i badstua.

Men på sine eldre dager ville ikke Sverre gå tur på byen lenger for han begynte å se så dårlig og var redd folk ville tro han var overlegen når han ikke hilste.

- Begge var så glade dengang Ibsenhuset kom. De kjøpte alltid halvårsabonnement; fire billetter til

- Sørger du over dem, Helge? spør folk. - Nei, sier jeg, men jeg savner dem. Tenk at jeg var så kjempeheldig å bli kjent med de to menneskene. Går det an å ha sånn flaks?

I 1974 fikk Oddlaug Porsgrunn kommunes kulturpris. Sverre (1895-1981) og Oddlaug (1907-1991) ligger gravlagt på Vestre Porsgrunn kirkegård. Gravsteinen er en stor rullestein fra Mølen, som Helge og en kompis stjal etter råd fra nærmeste nabo, presten. Det er jeg sikker på at Winther-Pedersens ville hatt sansen for.

Lars Vik

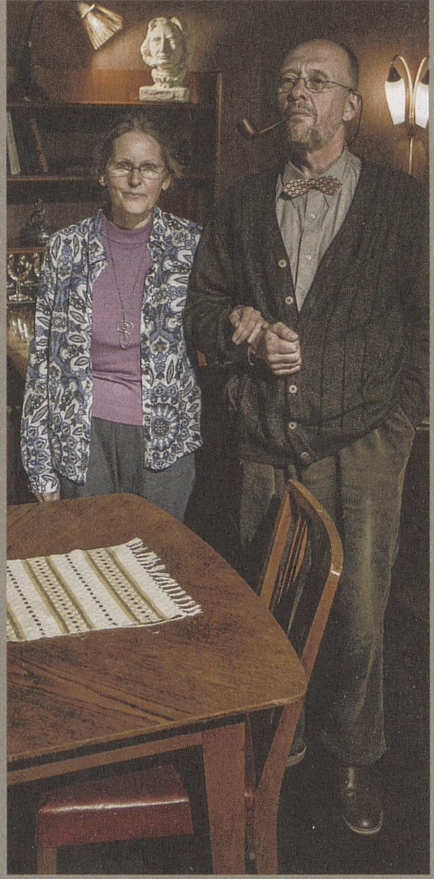

Over tv.: Oddlaug og Sverre Winther-Pedersen

Over t.h.: Oskar og Edith Tellmann

Til høyre: Lars Vik. På baksiden av bildet er det skrevet med store, sirlige bokstaver:
HILSEN LARS

Privatbildene i denne artikkelen er gjengitt med velvillig tillatelse fra Helge Rennesund.

Grenland
Friteater
i Ælvespeilet
fra 2. juni

På vegg:

Björg Vik
dramatiker

Fra venstre mot høyre:

Hans Petter Eliassen
produsent

Lena Barth Aarstad
skuespiller

Anne-Sophie Erichsen
skuespiller

Lars Vik
skuespiller

Maria Løkken
scenograf og rekvisitør

Guro Dale
kostymedesigner

Agnar Ribe
teknikk og scenograf

Joakim Dan Jørgensen
skuespiller

Geddy Aniksdal
regissør

Fra Vessia til Venezia

Da Bjørg Vik besøkte naboene sine på Moldhaugen var de fullt utstyrt med anorakk og sekk og var på vei til fjells i sin egen stue. Kona

spilte Grieg på pianoet og spisestuestolene var satt etter hverandre i rekke. Toget og turen gikk til Rondane. Viks fantasifulle naboer ble hovedpersonene i stykket «Reisen til Venezia».

- Da jeg var lita jente, satt jeg klistra til radioen og hørte på Radioteatret. Dette var like etter krigen, og vi hørte på alt. Bjørg Vik forteller til Litteraturgarasjen om hvordan interessen for teater og dramatik oppstod:

- Jeg har alltid likt å skrive dialoger, og hvordan man får en dialog til å fungere snappet jeg kanskje opp der jeg satt foran radioapparatet.

Oppsatt på Nationalteatret

- Jeg fikk jo en medvind da mitt første skuespill, «To akter for fem kvinner» ble satt opp på Nationalteatret. Det var Kirsten Sørlie som hadde regien på det stykket. Det gikk for fulle hus i over førti forestillinger.

- Du har jo skrevet mye noveller og mange romaner. Er det annerledes å skrive dramatik?

Klor deg fast

- Det er det samme slitet hele veien. Du må ha en idé, og så klorer du deg fast i den og gjør så godt du kan. Hol-

der det ikke, så er det bare å kaste det i kørja. Det handler om å skrive og skrive. Romaner er nok enda mer krevende, men det er spennende å se hva som skjer med en tekst når regissør og skuespillere tar tak i den.

- Så du har ikke noen spesialtips til de som ønsker å skrive dramatik?
- Bare skriv. Det er den beste leksa jeg kan gi. Ta refusjoner og reaksjoner på strak arm og ikke gi deg. Skriv på.

- «Reisen til Venezia» fikk du jo Ibsenprisen for i 1992. Og idéen fikk du altså hos naboene på Moldhaugen?
- Ja, da jeg satt og skrev en regntung dag på hytta ute på Bjønnnes, kom jeg til å tenke på en gang jeg besøkte mine elskelige naboer, Oddlaug og Sverre Winther-Pedersen. Sverre åpnet døra i fullt fjellutstyr. De dro på tur hjemme hos seg selv. Så skrev jeg stykket med hovedkarakterer basert på dem. Det er et ganske morsomt stykke, med en melankolsk undertone. Det ble satt opp på Intimteatret i Oslo med Gerhard Knoop som regissør. Det har blitt spilt mange steder, i Russland blant annet. Og nå blir det satt opp her i Porsgrunn av Grenland Friteater. Det er et fint stykke, sier Bjørg Vik og tenker på sine gamle naboer på Moldhaugen.

*Astrid Borchgrevink Lund og Per Erik Buchanan Andersen
Litteraturgarasjen*

Hvem gjør hva:

Tekst: Bjørg Vik

Regi: Geddy Aniksdal

Skuespillere: Lars Vik som Oskar Tellmann
Anne-Sophie Erichsen som Edith Tellmann
Joakim Dan Jørgensen som Kristoffer Karlsen
Lena Barth Aarstad som Viviann Sunde

Scenografi og rekvisitter: Maria Løkken

Teknikk og scenografi: Agnar Ribe

Kostymer: Guro Dale

Lysdesign: Jean-Vincent Kerebel

Komponist: Guttorm Guttormsen

Innspilt musikk – piano og trekkspill: Rune Klakegg, fløyte: Guttorm Guttormsen

Fotograf: Dag Jenssen

Gatekunst (forside og midtside): Kolab v/Sindre Wam og Anna A. V. Aniksdal

Lydtekniker Ælvespeilet: Rune Sundby

Lydtekniker under prøver: Truls Hannemyr

Produsent: Hans Petter Eliassen

Takk til:

Anne Løkken, Ravn Rognlien, Truls og Trine, Helge Rennesund,
Ælvespeilet, Jarls Goboservice

Turné med *Reisen til Venezia* er støttet av:

Living Books

ECKBOS LEGAT

Grenland Friteater
er støttet av:

PORSGRUNN KOMMUNE

KULTURDEPARTEMENTET

FORFATTERE OG ARTISTER
BJØRG VIK-PRISEN
SMUGLESING
KLADD
SVARTE NATTA
PERLER VED BREDDEN
FESTIVALTEMA - FRYKT

29. SEPT. - 1. OKT.

ARR: LITTERATURGARASJEN/PORSGRUNN BIBLIOTEK

«FORTELLINGER OM FRITEATRET»

– en festforestilling

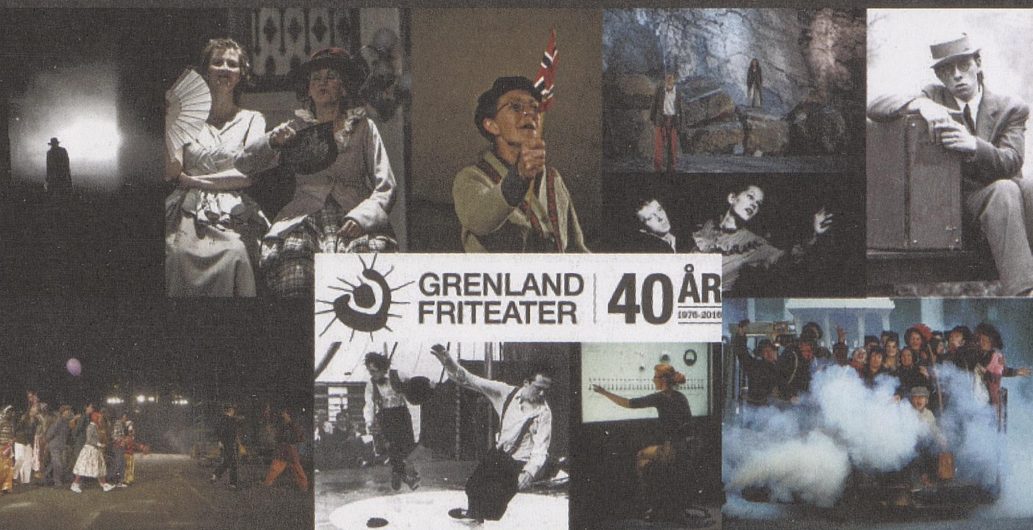
Grenland Friteater markerer sitt 40-årsjubileum med en generøs festaften i *Ælvespeilet*.

Vi byr på det beste, det verste, det latterligste, det mest dramatiske fra forty års friteatervirke i byen ved elva.

Nøye utvalgte musikere og gjesteartister samt en rekke rollekarakterer fra Friteatrets mangfoldige repertoar medvirker. Los snipp, høyt hårfeite, levd liv.

Ælvespeilet 15. og 16. desember (kun to forestillinger)

Billetter i salg fra 15. august

I 2016 feirer Grenland Friteater 40 år. Gjennom hele vår lange eksistens har vi produsert 154 premierer og spilt for et publikum på mer enn 1,1 mill. mennesker i 35 land.

I dag arbeider det 12 personer fast på teateret, men mange frilansere er tilknyttet på ulike vis. Grenland Friteater, som holder til på Friteatret i Porsgrunn, har siden 1981 reist og vist teater jorda rundt.

Vårt ønske er å lage teater som er så levende at det kommuniserer på tvers av språklige og kulturelle skiller, så sterkt at det ikke lar seg knekke av tilfeldige motesvingninger.

Teatret ønsker å utforske nye sammenhenger mellom aktører og samfunn, der publikum blir involvert på nye måter.

Les mer om Grenland Friteater på: www.grenlandfriteater.com

Reisen til Venezia

På turne oktober 2016

0110	Ælvespeilet Kulturhus, Porsgrunn	1930
0210	Kulturhuset Sundvang, Kviteseid	1800
0410	Nissedal Flerbrukshus	1900
0510	Klubbhuset i Sauland, Hjartdal	1830
0610	Kinosalen, Rjukanhuset	1900
0710	Portåsen, Nedre Eiker	2000
0810	Forsmannsenteret, Sandefjord	1800
0910	Vinjehuset	1800
1410	Sentrumsgården, Langesund	1930
1510	Notodden Teater	1800
1810	Menstad Bydelshus, Skien	1900
1910	Ungdomsskolen, Siljan	1900
2010	Ulefoss Samfunnshus	1900
2110	Kragerø Biografi	1900

GRENLAND
FRITEATER

40 ÅR
1976-2016

Huken 3D, N-3921, Porsgrunn
www.grenlandfriteater.com